

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

[3] Vtrumne liceat specialia pro munere conferre, quod est, vel à lingua,
vel ab alio quouis obsequio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

sibi esset adiumento, cui ideo certam pensionem in suis fructibus consignabat. Atque huiusmodi pensiones, sicuti modo in more sunt, ut vendi non possunt, ita neque redimi. Habent enim praeendarum essentiam, quae spiritualibus annectuntur. Et fortasse idem est ferendum iudicium de pensione, quae daretur seni, ac bene merito episcopo, aut presbytero propter exhaustos labores, si quoniam iures eum ad seruiendum deficiunt, renuntiare vellet sacerdotium suum. Hoc enim libro 3. legitimum sumus arbitrati pensionum genus videtur. enim huiusmodi pensio clericali iuri annexa. Aliae vero sunt pensiones, quas iam diximus titulis secularibus applicatas, puta principibus, ac militibus, & has non est dubium posse redimi, quandoquidem, ut dictum est, vendi possunt. Si enim militi constituatur pensio super episcopatum, potest eam episcopus redimere. Sed aliae sunt, quae non nihil habent dubietatis, ut pote, quae in commutationibus, aut simplicibus renuntiacionibus interueniunt: Renuncio in tuum fauorem meum beneficium, retenta certa pensione. Videtur enim hoc genus pensio esse merè temporalis, nam ut lib. 3. diximus, ad nullum officium ecclesiasticum talis pensionarius tenetur. nec titulum habet, sed solum ius à possessore petendi fructus. De his ergo inquit Caiet. quod si vnico contractu vtrunque conficias, constituas, scilicet pensionem decem ducatorum, octoginta redimendam, simoniae est contractus. Si vero diuisim post constitutam pensionem illam velis redimere, nullum tibi ius obstat. Et primò de commutationibus citatum capitulum: Ad quaestiones, de rerum permutatione, incautum lectorem fallere possit. Illic namque nulla habetur mentio pensionis, sed hoc solum quod quando aequales sunt praeendarum fructus, potest illi, qui maiorem habebat, pecuniarum quantitas refundi: vbi apparet, quod possit pecunia praesens tota numerari, & per consequens pensio vnico contractu constitui, & redimi. Immo sine pensionis nominatione, si tua valet centum, mea nonaginta, numero tibi pro tuis decem, simul octoginta, videtur illic contractus probari. Quod profecto non est concedendum, alias liceret & praebendam caetero. Ut si ego nullam haberem praebendam, possem octoginta ducatis emere tuam, quae valet de-

cem. Textus ergo intelligendus est de quantitate pecuniae, quae habet rationem annuae pensionis. At verò quod illa possit redimi, videtur ex dicto textu colligi. Nam habetur & iubetur seorsum fieri permutationem praebendarum simpliciter, & postea requirari fructus. Quare iam illa pensio videtur dari sine clericali iure, & ideo forsitan illa redimi potest. Tametsi ingenue fateor non posse me discrimen illud percipere domini Caieta. inter duos seorsum contractus & vnum. Nam si constitutam pensionem ob id redimere possum, quod est res sine titulo ecclesiastico, nescio quando constituitur, postquam tunc extrahatur ab eodem ecclesiastico titulo, cur non possit simul de redemptione pacisci. Sed ne tantam largiamur licentiam, dicendum quod talis contractus habet vehementem suspicionem emptionis, & venditionis. Quare non potest non scandalum dare. De alijs pensionibus, quae in vtro modo sit scilicet quae pro hibito sine aliquo titulo ceduntur, illi, qui licitas existimant, respondeant. Ego namque, ut lib. 3. dicebam, de iudicare ius illud nequeo, ut possit pensio poni, nisi pro titulo aliquo ecclesiastico, vel seculari, aut pro commutatione, aut diu in lire dubium ditimialiter non potest. Per haec ergo, argumenta, quae in fronte quaestiones propolita sunt, soluta restant, praeter secundum quod in gratiani Caiet. adiecit. Concedit namque in commutationibus licitam esse compensationem excessus maioris praebendae, dum modo altera fructus habeat, haec autem ambigua, quando altera nullos habet fructus, propterea quod talis commutatio quandam habet emptionis imaginem, At vero non est cur dicitur iterum, quin talis commutatio, perinde atque altera, licita sit, ideo nihil absurdi argumentum concluderet.

ARTICVLVS III

Utrum liceat spiritualia pro munere conferri, quod est, vel à lingua, vel ab alio quouis obsequio.

Quamuis constitutum fuerit, spiritualia non esse pretio estimanda, apparet

Capitulum ad quaestiones exponitur.

Soro
de iure
Legibus
DIE
13

Limitatio superioris dicitur. pauper non fit dignus, nulla tamen fit meritum iactura. Et ideo quamquam eadem dignitas ignoretur, nihilominus spontanea est misericordia. Hoc in quotidianis elemosinis astruxerim, nam si insignis impostor eximiam, uel sanctitatem, uel necessitatem effugeret, ut graue aris pondus exprimeret, crediderint talem pessimum ad restitutionem teneri, nam tunc ingens elemosina illa non esset censenda spontanea, sed per fraudem extorta. Soluta ergo restant argumenta in contrarium. Conceditur. n. talem hypocritam deceptorum esse, & quodammodo falso titulo, qui in eo scit corrasisse elemosinas, sed negatur nihilominus propter rationes dictas, dominum non acquisiuisse, quoniam ultro nec in illum translatum est. Neque simile est, quando una persona pro altera supponitur. Si. n. quis mihi diceret esse Petrum, cui ideo tribuerem, quod non nisi Petro lagirer, si non est Petrus, non tenet datio, sicut non teneret matrimonium. Error autem in moribus, aut in bonis fortunae non habet eandem efficaciam ad elidendum contractum.

QVAESTIO VIII.

DE RESTITUTIONE SIMONIAE, & poena simoniaci.

ARTICVLVS I.

Vtrum quicquid per simoniam, uel datur, uel recipitur, sit restitutioni obnoxium.

Postrema demum quaestio de simonia, ut restitutionem, ac reliquas penas exploret oportet. Apparet namque non esse necessarium, ut quisquis per simoniam praesentia aliqua aut dignitate potitur, debeat illam relinquere. Sunt. n. spiritualia quaedam, quae semel obtenta abijci nequeunt, ut characteres, qui per sacramentalis consecrationes imprimuntur, ergo illi licet simoniace acquirantur, non sunt restituendi. Secundo: Contingit episcopum simoniace esse promotum, cuius subinde poena est suspensio, & tamen ipsum subdito sub anathemate inbere, ut a se ordines suscipiat, qui ideo videtur ad

obedientiam obligari, nemo tamen ab eo, qui potestatem non habet conferendi inuenta re debet recipere, ergo episcopus per debitum simoniace ab illa episcopali potestate non suspenditur. Tertio: Nemo pro illo delicto puniendus uenit, quod se neque sciente, neque uolente factum est, siquidem poena soli uoluntario delicto debetur. Contingit autem non nunquam, ut quis spirituale quidpiam accipiat alijs clam ipsum id procurantibus, ergo non est quod ille debeat collatione sibi facta priuari. Quarto: Nemo pro sua culpa debet commodum reportare: vsu in uentre affolet, ut si simoniacus id, quod sic acquisiuit resignaret, in rem eorum cedere, qui fuerunt simoniace participes, ut potestatem praelatus aut totum collegium, cui facienda est restitutio, in simoniam conferat. Ergo tali euentu nulla est restitutio facienda. Quinto: Dum quis per simoniam ad solemne uotum religionis admittitur, non potest ab eodem se uoto religere, ergo ab eius restitutione, quod per simoniam adeptus est, absoluitur. Sexto: Extremior poena in hoc seculo non debet pro intimo cordis motu infligi, quippe qui soli Deo patet. Accidit autem simonia non solum foris in opere, uerum & inus corde, qua ratione, ut supra paruit, uoluntate definitur, ergo eiusmodi simonia nulli est restitutioni obnoxia. Septimo: arguitur. Multo plus est ad aliorum promotionem, quam in susceptis permanere. Quandoque autem cum simoniace si dispensatione ut, ab sublimiora euectur, ergo non semper debent susceptus ordines. In contrarium est sententia illa canonis, si quis episcopus. i. q. i. Qui ordinatus est nemo ex ordinatione, uel promotione, quae est per negotiationem facta proficiat, sed sit alienus a dignitate, uel sollicitudine, quam per simoniam acquisiuit. Ad quaestionem unica conclusione respondeatur. Quicquid per simoniam acquisitum est, siue pecuniario prius, siue munere alieno perinde ualente, restitutioni subiectum est, uel licet, neque qui spirituale emit, retinere illud potest, neque pretium ille, qui uendit. Probatur conclusio, primo id retinere potest, quod contra uoluntatem Domini acquisiuit, ut si dispensator res heri sui distraheret, neque ipse possit retinere prius, neque res emptores retinere.

1. Argu. Gregor. nihilominus pro alijs muneribus posse cõferri. At quippe in regeſto Gregorius eccleſiaſticiſ vilitatibus deſeruietes, eccleſiaſtica dignum eſt remuneratiõne gaudere. Eccleſiaſticiſ autem vilitatibus deſeruire, eſt munus ab obſequio: ergo licite pro eiufmodi munere rependuntur eccleſiaſtica ſacerdotia.

Argu. 2. Secundo: Tam ſordidum & carnale eſt inuita confanguinitatis beneficium conferre, quam ſi pro ſuſcepto munere, & obſequio daretur: illud autem non apparet eoſque ſordidum, ſi ſit ſimonia cum: ergo neque hoc ſecundum.

Argu. 3. Tertio: Quod precibus conceditur, gratis fieri videtur, ac perinde a ſimonia eſt alienum: ut pote quam ſola uenditiõ, emptioque conſtituit.

Argu. 4. Quarto: Hypocriſis ſpiritualia opera foris exhibent, ut per manus lingue laudem occupentur humanam, neque tamen eiufmodi hypocriſis ſimoniae tribuitur: ergo munus a lingua ſimoniae non parit. In contrarium eſt verbum Urbani Papæ canone: Saluator: quæſtio tertia. Quiſquis res eccleſiaſticas non ad quod inſtitutz ſunt ſed ad propria lucra munere lingue, uel obſequij, uel pecunie largitur, uel adipiſcitur ſimoniaeus eſt.

1. Concluſio. Ad quæſtionem duabus concluſionibus reſpondetur. Prior: Simonia perinde comittitur, ſi res ſpiritualis pro aliquo temporali munere, uel obſequio, ſeu exhibitio, ſeu exhibendo tribuatur, ac ſi pro pecunia quis eam uel numerata, uel promiſſa largiatur. Probatio eſt clara: quoniam nomini pecunie vniuerſa ſupponuntur quæ pecuniæ ſtimari poſſunt. Manifeſtum autem eſt, eiufmodi obſequia quippe quæ ad commodum aliquod referuntur, pretio penſari poſſe: nam & numero operarij miniſtri conducuntur. Poſterior concluſio.

Probõ. Sicuti ſacæpta pecunia, aut alio quouis munere ſimonia contrahitur, ita & per munus a lingua. Exempli gratia. Si quis epicoſus precibus ad temporalem vilitatem captandam inſlexus ſacerdotium conferat, ea ſcilicet intentione, ut factorem capiet, ex quo ſibi aliqua poſſit ratione collationis prouenire uilitas. Probatur eadem ratione, quia hoc etiam eſt pecunia æſtimabile. Circa iſtas concluſiones poſt illa, quæ de uſura decifa ſunt, nihil ferme adnotandum reſtat; nam prope mo-

Postrema concluſio. dum quod uſura eſt in temporalibus, id in ſpiritualibus eſt ſimonia. Quare ſicuti munus dare pro aliquo munere uſura eſt, ita & ſacerdotium pro eodem munere largiri eſt ſimonia. Neque uero reſert munus alijs genere ſuo honeſtum ſit necne. Si quis enim propter turpem familiaritatem cum mulierecula fratri eius, aut alteri, quali in pretium ſacerdotium penderet, ſimonia eſſet; & qui reciperet, reſignate teneretur. Secus ſi ob amicitiam, licet turpiter contractam, gratis illud conferret. Adde quod etiam ſi non ille, qui ſacerdotium recipit, ſed alius, quantumuis ipſo necleio, pretium pro ipſo obtulerit, ſimonia emergit, ut patet cap. Nobis, de ſimonia. Quapropter cum primum ipſe reſcuerit, tenetur ſacerdotium renunciare, quia collatio nulla fuit.

Quæſtis autem eadem ratione ſi quis pibendam ambit, non epicoſo, ſed alijs interuenientibus, qui ipſam ei procurent, elargitur, vitium talis ſit ſimonia, ut teneatur prebenſam deſerere. Apparet enim ex una parte non eſſe rationem parem. Nam ſi epicoſus nihil preci, recipit, neque preces pecunia æſtimabiles, ut in ſolutione tertij declarabitur, gratis ſane conferret, ac ſubinde collatio tenet. Ex altera uero apparet eandem eſſe rationem, nam ut quæſtione ſequenti expheatur ſumus, diuino naturalique iure non ſolum datio ſpiritualium, pro pretio prohibita eſt, uerum & receptio. In caſu autem præſenti licet epicoſus gratis ſecundum ſuam opinionem conferat, nihilominus alter non gratis recipiet, ſed pretio. Et eſt tanti apud me uigoris hæc ſecunda ratio, ut ei libentius quam priori aſſenſum præbuerim. Si quæ autem alia dubioſa emergere hinc poſſunt, propoſitis argumentis attinguntur.

Ad primum igitur reſpondetur, ſententiam Gregorij huic tanquã pertinere, quod ſi clericus uel eccleſiæ, uel prælato honeſtũ impenderet obſequium ad eccleſiæ comòdum, uel aliud ſpirituale negotium conducens, eo ipſo idoneus ſit cui ſacerdotium conferatur, ſicut reſpectu aliarum uirtutum cõferri poteſt. Obſequium autem & munus, quod iure condemnatur, illud eſt proxius, quod ad carnalia referitur, puta ſi quis ſeruit prælato, aut ſuis agnatis, uel amicis ad temporale comòdũ ut ſacerdotium, tanquã

merces

Ad primũ argu. Sacerdotium largiri pro mouere etiã turpi ſimonia eſt.

Quæſt. Solutio. Ad primũ argu.

Ad quæſtionem in qua

Postrema concluſio.

merces eiusdem obsequii rependatur. Quod si circa addiderim, quod episcopus, qui iustam mercedem merces temporalem suis famulis persoluit, nihil absurdi facit si gratos habeat, atque ad eos erga eos gratiosum animum gerens, dum idonei sit, etiam in præbendarum collatione se illis beneficium exhibea: quia tunc illud obsequium non reducit ad temporale commodum, sed ad gratiam, quam famuli possunt per idonea, gratæque obsequia cum hero sibi conciliare. Quare seruire Antistiti propter ecclesiasticum sacerdotium, non est in uniuersum culpabile, nisi quando illud quodam modo ad emptionem reducit, scilicet cum spectatur tanquam pretium obsequii. Nam ut articulo primo dictum est, cum multifariam quidpiam alteri conferri possit, scilicet per modum liberalis uel doni, uel obsequii, & per modum reuerentiæ & honestatis, uel quasi debitum ex laudabili consuetudine, nihil istorum uitium simoniæ paritur, sed sola ratio pretii aut mercedis.

Ad secū
dū arg.
D.Tho.

Ad secundum respondet D. Thom. negando eandem esse rationem de consanguinitate, quæ de aliis carnalibus obsequiis: nam hæc quandam habent rationem pecuniarii pretii, quæ non inest in consanguinitate. Quare qui aliqui gratis suis consanguineis sacerdotium confert, etsi id tali respectu faciat, erit quidem culpata collatio: haud tamen simoniaca. Secus si in altero sacerdotium collocaret ea de causa, ut suis consanguineis beneficium remuneraret. Huic autem sententiæ non desunt, qui

Altiſſi.

contradiciant. Enim uero Altiſſodorensis antiquus auctor 3. part. tract. 2. 1. quendam refert Parisiensem cantorem collationem sacerdotii rationem consanguinitatis uitio simoniæ tribuentem, licet ipse eadem opinioni non subscripserit. Sequuntur autem eam Durand. & Bonau. in 4. distinct.

Duran.

Bonau.

Adrian.

Rō præ

teritiæ

opinio-

nis.

25. & Adrian. Quin uero & inibi D. Tho. in eandem opin. inflexit. In cuius gratiam arguere sic possumus. Beneficia debent gratis conferri: qui autem personam consanguinitatis respectat, non dat pro gratis. Nam ut lib. 3. diximus, acceptio est personarum. Quin uero consanguinitas pretio uidetur æstimabilis. Quis enim non super aurum æstimet, consanguineum illi stri esse pro sapia ortum. Quæstio ergo hæc quia serupulorum nutritrix est, subiectis propositionibus eliquidatur. Prima est: Etsi

conferre beneficium consanguineo indigno crimen sit genere suo mortale: digno autem propter consanguinitatem, peccatum etiam nonnullum, neutrum tamen est simonia. Prima pars lib. 3. satis probata est, nam est peccatum iniustitiæ contra fidem episcopalis officii. Mog. & secunda etiam nota. Quoniam cum sacerdotia pro illis, qui dignè seruiant sint instituta, si conferuntur alio respectu, acceptio est personarum. Haud tamen erit mortalis si digno fiat collatio, sed tatum uenialis, eo quod nulla uolatur iustitia. Tertiam autem partem bene asserit D. Tho. nam ubi non est spiritualis uenditio, nulla est simonia, illic autem, nullum interuenit pretium. In quod a simili uisura deducitur. Quod enim in temporalibus usura est, id in spiritualibus, ut dicere solemus, est simonia. Et tamen mutuum dare consanguineo, & tali respectu, nulla est uisura. Accedit, quod in c. Saluator ubi Urbanus simoniæ causas enumerat, nulla consanguinitatis mentionem fecit. Idque inde præterea confirmatur, quod propter talem personarum acceptio nemo incurrit penas iuris in simoniacos decretas. Propter argm. ergo proxime factum dist. nguitur, quod qui dat consanguineo, non det gratis. Si enim intelligitur, non dat simpliciter ea ratione, qua debet, uerum etiam intelligitur pro pretio, id negamus, nam est præclara consanguinitas: super aurum æstimetur, ut sapiens, de sapientia inquit, nullo est tamen foro uedibilis, si cui possessor, & ministroium operæ. Secunda propositio. Conferre sacerdotium consanguineo digno ratione dignitatis ac probitatis, tantum est a ratione simoniæ, ut sit etiam laudabile, quoniam consanguinitas de genere bonorum est, ueluti amicitia. Et ideo illius de causa nemo fit deterior, quæ alius dignus est. Immo cæteris paribus si scandalum cauatur, ille præferendus est ueluti cæteri honesti amici. Vltima propositio. Antistites qui in proposito habent, aut uniuersa sacerdotia, aut cuncta quæ pinguiora sunt in consanguineos, & affines profundere, etiam si adiunctam habeant intentionem non conferendi nisi dignis, non habent conscientiam uitam, immo uix possunt a mortali macula elui. Primum quod hoc pacto effecti sunt, facile a suo affectu decipiuntur, ut eos pro dignis ducant, qui uere non sunt. Mox quod non possunt non scirent

Probi-

tio.

Vide

Con-

tra

Secū-

da

Vide

propo-

sitiō

Secū-

da

dalum

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13

dalum dare. Deinde quod alijs, qui digni sunt, & forsitan digniores, non parum iniuria irrogant. Quin uero illis occasionem offerunt: ne cum favore & præmio sint destituti segniores sint ad literatum studia, atque ad probitatis studia exercenda. Quare bene inter alias iniquitates veterum sacerdotum; ac iudicum deplorabat Michæas, cap. 3. quod edificaret Sion in sanguinibus, & Hierusalem in iniquitate. Ad tertium plura D. Thom. respondit nempe tria. Primum est, quod qui in collatione sacerdotis munus principaliter à lingua intendit, puta vel laudem aucupari, ac perinde humanum fauorem, vel preces, aut ex quibus idem fauor humanus acquiritur, aut contraria inuidia vel odium cauetur, simoniacam labem contrahit. Quod si contra quis arguat. Qui dat propter laudes, aut precibus victus, gratis dat: quare neque pœnas incurrit iuris, perspecte poteret verba. Non enim D. Thom. laudis intentionem, etiam si sit principalis, nec præcû causam simoniæ simpliciter tribuit: sed quando per hæc aliquod emolumentum temporale pretio æstimabile contenditur: vt si episcopus sacerdotium regis famulo, aut eius precibus ductus cõferat, qui se apud regem laudibus effert, quod hamo pinguiorem ecclesiam possit expiscari. Immo verò neque tunc est simonia, nisi quando id principaliter intenditur, cuius indicium est, quando collatio fit indigno: nam cum tunc principalis intentio non sit idoneitatis personæ, conuincitur esse emolumentum temporale. Quare criminatur tunc iniustitiæ, & infidelitatis ad hæret in super simonia. Atque adeo recipiens præbendam, tenetur eam relinquere, nisi de nouo integretur prouisio. Quando uero nõ nisi simpliciter laudes Antistes affectat, aut per preces amicitiam & gratiam, tunc nulla est simonia. Imò verò quando quis confert digno, præcipue propter dignitatem, licet sinister oculus non modo humanam laudem, & fauorem spectet, verum & ad tale emolumentum & lucrum, simonia non inficitur. Quod si Innocentiũ consulas super cap. Tuam. de ætate & qualitat. ord. similia suo more docet. Cui & Caietan. in sua Summa, verbo, simonia ascriptur. Secundum igitur assertum est, quod dum preces pro digno porriguntur, tunc collatio non est ex genere suo simo-

niaca, quandoquidem legitima subest tam præcadi, quam contemendi causa. Potest nihilominus illuc irreperere simonia mentalis, si collatio non propter dignitatem fiat, sed præcipue propter fauorem & emolumentum pretio, vt dictum est æstimabile. At quia in sermonem de precibus & fauore incidimus, altera nos occupat dubitatio: Vtrum collatio metu extorta sit simoniaca, ita vt qui beneficium tale recepit. resignare ipsum teneatur, idem enim præfatus cantor Parisiensis, referente eodem Altiliodorensi, tenet. Quoniam metus, inquit, pecunia est redimibilis. At verò eodẽ modo, quo de sanguinitate & amicitia, respondetur, videlicet quod et si metu conferre indigno peccatum sit genere suo mortale, digno verò, nonnulla etiam culpa, quia collatio non fit legitime sine, neutrum tamen est simonia, quoniã dare metus causa, non est dare pretio. Nam etsi quis pretium daret ad propellendum metum, nihilominus qui metuit, nil recipit. Immo verò nec sacramenta conferre propter metum, vilo condemnatur iure, vt si quis metu confessionem audiret. Nec verò vulgo talis episcopus haberetur simoniacus. Sed tamen quando ille metus incuteretur, qui esset modo exposito pretio æstimabilis, tunc esset simonia: vt si rex vel eius aulicus comminaretur episcopo, quod nisi sacerdotium tali personæ conferret, de gratia regis excideret, neque ad aliam esset ascensus sedem. Qui enim tali metu sacerdotium conferret, id ad venandum episcopatum faceret, ac perinde simoniacus esset. Secus, si metus ei incuteretur amittendi vitam, aut temporalia bona, quæ possidet, nam tunc metuens nullum habet respectum lucri. At quoniam dictum est ob metum indigno conferre, peccatum esse genere suo mortale, non quidem simonia, sed iniustitiæ & infidelitatis, postremus superest scrupulus: Vtrum nullus metus talem culpam excuset? Respondetur tamen nullum esse in tali re excusantem metum: nam cum & diuinus, & naturalis id veter, atque adeo facinus sit intrinsecè malum, potius gladio succumbendum est, quam illud patradum, Tertium dictum D. Thom. est Quæquã pro se rogare ab obtinendum sacerdotium, cura animarum cura subiungitur, præsumptuosus est, ac proinde per suas ipsas

Dubitatio.

Solutio.

Scrupulus.

Risio.

Tertium assertum.

Secunda.

se preces indignis redditur atq; adeo peccat pro indigno rogans. Si autem sacerdotium absque tali sit cura, ipse autem vitæ sustentatione, indigeat, circa simoniam potest id petere. Ratio prioris membri est, quod dignitatem, quæ ad animarum curam requiritur, si quis in se non agnoscit, iniuste appetit, si verò habere se crediderit, insolentia turget, id quod libro sequenti clarius patebit. Secus autem de alijs, simplicibus sacerdotijs. Hæc veruntamen sententia, D. Thom. nil mirum si nimium appareat rigida. Enimvero fide sola episcopali cura illa fuisset prolata, maximam haberet probabilitatem, ut libro sequenti sumus: Exigit enim episcopalis professio in eo culmine perfectionem, ut possit episcopus ceteros perficere, ut Dionysius ait in libro Ecclesiasticæ Hierarchiæ. Et ideo vix non solum procuratio, verum appetitus potest esse sine culpa: aut iniuriæ, si appetens non se agnoscat idoneum, aut præsumptionis, si id facile credit. Cura autem animarum in paræcias ecclesijs non tam excelsum expostulat perfectionis gradum. Et ideo non apparet tanta præsumptio, si quis se dignum existimet. Secundo ad id arguitur. Potest esse iustitia raritas, qui ad paræcias regendas sunt idonei, tantaque ecclesiarum necessitas, ut viro, cuius egregia in populo habetur estimatio, tam doctrinæ quam vite, non modo non sit præsumptio, verum etiam sit charitatis virtus se ad id minus offerre. Tertio potest etiam contingere tanta in prælatis corruptio, ut dignis posthabitis, ecclesias omnes indignis committant, quo certe casu non esset aliud quam officium charitatis ad occurrendum tali pesti illi n. qui communi vixi opinionione idoneus habetur, & qui in se nullum crimen agnoscit prodire, ut per sui ipsius electionem alij impediantur. Nam quamvis nemini de se credere liceat, nec leve aliquod peccatum habere possunt, nihilominus multi iustam habere probabilitatem suæ dignitatis, atque adeo ardore charitatis labore futuri, qui administrationis ecclesiæ sunt necessarii, ac perinde cum ista dicere, Ecce ego, mitte me. Accedit & c. tua nos de simoni, quod pro se rogantem, ut in canonicam eligeretur, rerum non facti simoniaci, De hoc autem latius libro sequenti in tractatu eorum. Interim autem

de paræcias presbyteris sic est sententia D. Tho. moderanda. Primum non ait, ut de episcopo dictum est, quod appetere talia sacerdotia, sit præsumptuosum, sed pro se rogare, quod certe vix potest carere scandalo, sed id et sentit, si res per se consideretur, neque si prouiores sacerdotiorum diuinam legem ad vngue obseruent, digniores semper ante ferendo. Item in prouincia bene instituta, in qua viri non deunt idonei. Tunc enim rogare pro se quemquam præsumptuosum esset, & scandalo proximum: quia talis iudicium non tam publica necessitas quam privata voluntas ad id adducere videtur. Imò verò non dicit S. Th. h. m. præsumptione semper esse mortale delictum, quoniam potest esse leuius. Ad quartum respondetur sicut Diuum eundem, quod hypocrita non confert spirituale pro temporalem laudem, sed solum seipsam talem demonstrat. Quare per talem simulationem potius furit uti iuripit laudem humanam, quam emat, quapropter illa non est simonia. Huic autem rationi assensum est dispensare, utrum quod per hypocritam, aut aliam simulationem aliquid acquirat, teneatur illud restituere? Vt si quis nequa simulata sanctitate, aut diues efficta paupertate, eleemosynas, aut beneficia acquirat, vtrum teneat ea, qua sic acquisiuit, suis dominis restituere? Fuit enim assertio antiqui Alexandri & Anastasii Iudiciorum, illius quidem 4 parte, q. 86. Alibi membro 3. huius verò lib. 4. cap. De restitutione. In quorum sententiam se conuenit Adrianus eodem lib. in titu. De restitu. Adrian. Et fundamentum istorum est, quod Funda. hypocrita fraude seducit populum, atque adeo quod quid sibi illa vaficie acquirat, falso titulo adipiscitur, ob idque nullam sortitur diuinum. Perinde ac si ego Petro pecuniam deberem, cuius pecuniam mentitus Paulus illam à me extorqueret. Nec omnino opinio hæc quibuspiam probabilitate carere videtur, tamen si nimium sit acerba. Arguunt autem contra se ipsi hoc pacto: Si episcopus oculo criminoso, aut alteri alias indigno, quem crederet esse legitime idoneum, beneficium conferret, collatio teneatur quamuis falsus titulus in causa eius fuisset, ergo eodem pacto dominum acquirit hypocrita. Respondet Alexander ante cedente confesso, inficiendo consequentiam. Quoniam qui in idoneus est sacerdotio, non fingit probitatem illo sine sicuti hypocrita. Quapropter hypocrita fur est & lauo.

Ratio al- fertio- nis.

1. Rō in D. Tho.

2. Ratio

3. Ratio

Modo- ratio S. Thom.

Soto
de Iure
Legibus
DIE
13

Repl- ca cor- solutio- gna.

Adm- tam in- Qua-

Alexan- disti- dore- illius quidem 4 parte, q. 86. Alibi membro 3. huius verò lib. 4. cap. De restitu- tione. In quorum sententiam se conuenit Adrianus eodem lib. in titu. De restitu. Adrian. Et fundamentum istorum est, quod Funda. hypocrita fraude seducit populum, atque adeo quod quid sibi illa vaficie acquirat, falso titulo adipiscitur, ob idque nullam sortitur diuinum. Perinde ac si ego Petro pecuniam deberem, cuius pecuniam mentitus Paulus illam à me extorqueret. Nec omnino opinio hæc quibuspiam probabilitate carere videtur, tamen si nimium sit acerba.

Arg- con- p- tenent- opta-

Salu- Alexan-

atro. Alter vero etiam ecclesiam ingrediens indignus sit, ingressum tamen legitimum habet. Ex hac tamen illarum solutione duo sequuntur. Primum contra ipsos, quod non omnis hypocrita tenetur ad restitutionem eorum, quæ talium intuitu illi erogantur, sed ille præcise, qui intentione & causa illius lucri hypocrita sit, nam par esse debet ratio illius atque alterius, qui sacerdotium suscipit. Quocirca ex eorum solutione sequitur secundo. Quod si quis sanctitatem, quæ caret, ea intentione simulat, ut ab episcopo sacerdotium accipatur, simoniam simpliciter committat, restitutioni obnoxiam, quod reuera non esset asserit fecerunt. Alias multi essent, qui mala fide præbendas possiderent, adeo multi curati, quin verò episcopi, qui vere non essent tales, quod qui concederet multas ecclesiasticas functiones suspectas redderet, atque invalidas. Igitur prædicta opinio si quæ veritatis habet, sit est moderaminibus temperanda. Primum de culpa nemo dubitat, quin sit gravis, tali visco inescare populum ad exitum quandam eius substantiam. Sed quantum ad restitutionem animaduerendum est, aliud esse quidquam alteri porrigere sub conditione, hoc est, si sit talis, qualis apparet. Aliud vero absolute donare, etsi motum sit illa qualitas, quæ apparet. Collationes autem sacerdotiorum, dignitatumque ecclesiasticarum ambigere non licet, quin absolute fiant, & abque ulla profus conditione perinde atque sacramentorum dispensationes. Alioquin nihil esset in ecclesia firmum neque solidum. Quare qui aliter hæc munera dispensare cogitaret non id faceret, quod ecclesia intendit. Quo fit ut etiam si qui ad ecclesiam assumitur illa intentione mendosam sanctitatem vendit asserat, nihilominus collatio teneret. Et gravis post ademptionem dignitatis, aut cuiuslibet sacerdotij quis vitam suam corruptis moribus contaminet, nihilominus vere possidet, neque ad restitutionem tenetur fructuum. Per hæc ergo ferme de elemosynis iudicandum est. Etenim verò si qui elemosinam aut hypocrite aut diuiti personæ pauperi largitur, sub tali conditione ad faceret si verè est, quod apparet, certum est non transferre dominium, illa non assistente conditione. At verò non illo pacto conferri censetur, sed absolute donan-

tur, tamen si motum sit falsum, & ideo reuera credendum est transferri earum dominium etiam si in hypocritas, & falsos pauperes conferantur. Quod autem absolute donentur inde apparet, quod homines propter Deum elemosynas largiantur, imò quodammodo Christo ipsi in pauperibus. Nam quod vni inquit ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Et ideo non debet tam exacta fieri inquisitio dignitatis personæ ad porrigendum stipendium. Et confirmatur, nam ut Adrianus ipse concedit, quando causa finalis est vera, licet motum sit falsa, translatio dominij non impeditur, ut patet in alijs negotijs. Si enim quis famulum quem putat esse bonum, conducatur, licet non sit talis, nihilominus acquirit mercedis dominij dummodo seruiat, quæ fuit causam finalis, quamvis non tam bene seruiat, ut heus putabat. Elemosinarum autem finalis causa est charitas Dei, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, ergo licet motum sit falsum, licet personæ dignitas, non impeditur dominium. Alias quæcunque mendacium diceret pauper, submitteretur restitutionis iugo. Et potestremo ex alio istorum asserito arguitur. Si hypocrita, & mentitus pauper tenetur restituere, quæritur cui faciendæ sit restitutio. Respondet Alexand. non illis, qui elemosynas porrexerunt, quippe qui propter Deum earum a se dominium alienarunt, sed faciendæ est Reip. vel alijs pauperibus, quibus fuissent forte collatæ. Sed contra arguitur. Si quis elemosynas largiri sinit, a se dominium abdicatur, sicut in ipsos transfusetur, quibus tribuerunt, nam in Deum non transfusetur nisi in isto, quibus eius causa donantur. Porro ergo opinio illa non est necessaria. Quod si nos rursus urgeas Ille elemosynas porrigentes non sponte fecerunt, & voluntarie, quæ quidem ignorantia fuit in causa, quæ secundum Arist. facit inuoluntarium. Quare D. Tho. ait hypocrita furtiue surripere laudes, inuoluntaria autem donatio non valet. Negatur prior præmissa, non enim omnis ignorantia facit inuoluntarium, quando non ignoratur potissima causa operis. Sciunt autem omnes misericordiam officium esse charitatis, quod non indiget tanta exole ratione meritorum personæ, quoniam licet pauper

Qui si absolute donentur inde apparet, quod homines propter Deum elemosynas largiantur, imò quodammodo Christo ipsi in pauperibus. Nam quod vni inquit ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Et ideo non debet tam exacta fieri inquisitio dignitatis personæ ad porrigendum stipendium. Et confirmatur, nam ut Adrianus ipse concedit, quando causa finalis est vera, licet motum sit falsa, translatio dominij non impeditur, ut patet in alijs negotijs. Si enim quis famulum quem putat esse bonum, conducatur, licet non sit talis, nihilominus acquirit mercedis dominij dummodo seruiat, quæ fuit causam finalis, quamvis non tam bene seruiat, ut heus putabat. Elemosinarum autem finalis causa est charitas Dei, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, ergo licet motum sit falsum, licet personæ dignitas, non impeditur dominium. Alias quæcunque mendacium diceret pauper, submitteretur restitutionis iugo. Et potestremo ex alio istorum asserito arguitur. Si hypocrita, & mentitus pauper tenetur restituere, quæritur cui faciendæ sit restitutio. Respondet Alexand. non illis, qui elemosynas porrexerunt, quippe qui propter Deum earum a se dominium alienarunt, sed faciendæ est Reip. vel alijs pauperibus, quibus fuissent forte collatæ. Sed contra arguitur. Si quis elemosynas largiri sinit, a se dominium abdicatur, sicut in ipsos transfusetur, quibus tribuerunt, nam in Deum non transfusetur nisi in isto, quibus eius causa donantur. Porro ergo opinio illa non est necessaria. Quod si nos rursus urgeas Ille elemosynas porrigentes non sponte fecerunt, & voluntarie, quæ quidem ignorantia fuit in causa, quæ secundum Arist. facit inuoluntarium. Quare D. Tho. ait hypocrita furtiue surripere laudes, inuoluntaria autem donatio non valet. Negatur prior præmissa, non enim omnis ignorantia facit inuoluntarium, quando non ignoratur potissima causa operis. Sciunt autem omnes misericordiam officium esse charitatis, quod non indiget tanta exole ratione meritorum personæ, quoniam licet pauper

Ratio altera ad idem.

Repl. ca contra solutio gen.

Ad quæ tam in Quæ

Alex. Alia

drian. unda. actum genitum pmo

Arg. in. enis. pin.

solatio Alex.